

Länsstyrelsen
Norrbotten

Beslut

1 (19)

Datum

Ärendebeteckning

2022-11-01

513-7957-2018

Piteå kommun

kommun@pitea.se

Vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens ytvattentäkt i Piteå kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar enligt 7 kap. 21 § miljöbalken (MB) om vattenskyddsområde för Svensbyfjärdens ytvattentäkt i Piteå kommun. Områdets avgränsning framgår av bilaga 2.

Länsstyrelsen beslutar vidare, enligt 7 kap. 22 § MB, om skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens vattenskyddsområde i Piteå kommun. Förutom dessa föreskrifter gäller de särskilda bestämmelser som meddelats med stöd av annan lagstiftning. Se allmänna upplysningar.

Föreskrifterna gäller omedelbart även om de överklagas.

Skyddsföreskrifter

Nedan angivna föreskrifter ska gälla inom det område som anges på bifogad karta, se bilaga 1. Vattenskyddsområdet är indelat i följande tre zoner: vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med:

Arbetsfordon: Motorfordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, undantaget fordon som enbart är avsedda för personbefordran och är försedda med nio sittplatser eller färre. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, transportbilar, grävmaskin, vält m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation inkluderas.

Arbetsmaskiner: Alla maskiner som inte är fordon och som drivs med flytande bränsle eller innehåller oljor. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk m.m.

Avfall: Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med, avser eller är skyldig att göra sig av med.

Brandfarlig vätska: Vätska med en flampunkt lika med eller lägre än 100° C.

Dagvatten: Regn- eller smältvatten som rinner från gator, vägar, tak eller andra hårdgjorda ytor och som inte tränger ned i marken.

Deponering: Med deponering avses uppläggning och förvaring av avfall på eller i marken där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Farligt avfall: Enligt definition i miljöbalken eller förordning beslutad med stöd av miljöbalken.

Fordon: Ett hjälpmedel för frakt och transport på land eller över is.

Förorenade massor: Med förorenade massor avses massor från ett förorenat område, eller efterbehandlingsobjekt, det vill säga från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt. Vad som avses med förorenade massor kan därför variera mellan olika platser och får avgöras av tillsynsmyndigheten. Sulfidjordar exponerade för syre inbegrips också i begreppet förorenade massor.

Hantering: I dessa föreskrifter definieras hantering som en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden inklusive spridning.

Husbehovstäkt: En täkt (exempelvis grus, sand eller berg) som är öppnad av markägaren enbart för husbehov och som endast används till behov inom den egna fastigheten eller brukningsenheten.

Hushållspillvatten: Spillvatten från bostäder och serviceinrättning, vilket till övervägande del utgörs av toalettvatten eller bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten).

Huvudman: Ansvarig för den allmänna vattenförsörjningen inom en kommun.

Hög skyddsnivå: Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten. Det innebär att utsläpp av avloppsvatten inte medverkar till en väsentligt ökad risk för

smitta eller annan olägenhet, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Inert avfall: Avfall som (1) inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar, löses upp, brinner eller reagerar fysikaliskt eller kemiskt på något annat sätt, (2) inte bryts ner biologiskt eller inverkar på andra material som det kommer i kontakt med på ett sätt som kan orsaka skador på miljön eller människors hälsa, och (3) har en total lakbarhet, ett totalt föroreningsinnehåll och en ekotoxicitet hos lakvattnet som är obetydlig och inte äventyrar kvaliteten på yt- eller grundvatten.

Kemiskt bekämpningsmedel: En kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Begreppet omfattar växtskyddsmedel som används i huvudsak för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Även träskyddsmedel inkluderas. I denna föreskrift betraktas kombinationsgödsel som innehåller bekämpningsmedel som kemiskt bekämpningsmedel.

Kommunens nämnd för miljöfrågor: Avser den kommunala nämnd, som kommunfullmäktige utser att ha ansvar för tillsyn enligt miljöbalken.

Materialtäkt: Täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Mellanlagring av farligt avfall: Lagring som en del i att samla in det farliga avfallet.

Miljöfarlig verksamhet: Avser (1) utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten, (2) användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller (3) användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Motorfordon: Motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is. Här omfattas bland annat bil, traktor, skoter, vattenskoter och motorbåt.

Nederbördsskydd: Med nederbördsskydd avses tak eller liknande beständig anordning som skyddar mot nederbörd. Dubbelmantlade cisterner eller behållare anses vara nederbördsskyddade.

Petroleumprodukter: Produkter som framställs av råolja genom bearbetning i oljeraffinaderier. Omfattar exempelvis bensen, diesel, eldningsolja, fotogen samt basoljor för olika smörjmedel som till exempel motorolja, turbinolja, hydraulolja och smörjfett. Här innefattas även spillolja.

Primär skyddszon: Den primära skyddszonens syfte är att skapa rådrum vid akut förorening. En primär zon bör avgränsas så att rinntiden i sjöar och vattendrag ger möjlighet till att en olyckshändelse hinner upptäckas och åtgärder vidtas innan föroreningen når vattentäktzonen. Mycket liten risk för förorening bör föreligga.

Processavloppsvatten: Avloppsvatten från en verksamhet som inte utgörs av sanitärt avloppsvatten.

Schaktning: Med schaktningsarbeten avses sänkning av markytan, dvs att åstadkomma en grop i marken.

Sekundär skyddszon: Den sekundära skyddszone syftar till att bibehålla en hög yt- och grundvattenkvalitet eller att förbättra kvaliteten. Den sekundära zonen ska skydda sjön eller ytvattendraget från föroreningsspridning via avrinning direkt på marken och/eller via grundvattnet.

Sekundärt skydd: Med sekundärt skydd avses i dessa föreskrifter

- Invallning för enskild cistern eller behållare eller
- Invallning som är gemensam för flera cisterner eller behållare eller
- Dubbelmantlade rörledningar eller
- Dubbelmantling av cistern eller behållare
- Rum, som saknar golvbrunn alternativt har täckt golvbrunn, och kan inrymma hela den lagrade volymen vid läckage utan att läckage når mark eller vattendrag
- Annan anordning som säkerställer att hela mängden av det hanterade ämnet eller produkten kan samlas upp.

Det sekundära skyddet utgörs av ett tätt material som är beständigt mot avsett ämne eller produkt.

Små avloppsanordningar: Avloppsanordningar för 1 personekvivalent (pe) till gränsen för anmälningspliktig C-anläggning.

Stuka: Tillfällig uppläggning eller kompostering av fast stallgödsel på mark utomhus.

Svensbyfjärden: Vattenområdet söder om linjen mellan Näsudden och Furuholmen (se kartbilaga).

Tillfällig förvaring: Förvaring under kortare tid än en månad.

Vattenbruksverksamhet: Odling av fisk, kräftor, skaldjur och vattenväxter (alger).

Vattenområde: Varje punkt på marken som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

Vattentäktsson: Ett avgränsat och definierat område kring uttagsområdet och punkterna till råvattenintaget. Syftet med zonen är att säkra ett effektivt närskydd för vattentäkten. Vattentäktssonen är synligt markerad och utmärkt på karta. Vattentäktssonen ingår i den primära zonen.

Växtnäringsämnen: Gödsel från djur (fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel och urin), avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen. I dessa föreskrifter ingår inte följande i begreppet växtnäringsämnen: gödsel direkt från betande djur samt askåterföring i skogsmark.

Yrkesmässig hantering av bekämpningsmedel: Hantering av bekämpningsmedel i klass 1 och klass 2.

Yrkesmässig hantering av skadliga kemikalier: Hantering av skadliga kemikalier i större mängd än normal hushållsförbrukning. Med normal hushållsförbrukning avses hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna som man som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln.

Ytvatten: Sjöar, vattendrag och hav.

1 § Allmänna föreskrifter

Vattentäktsson

I vattentäktssonen är all annan verksamhet än vattentäktssonverksamhet **förbjuden**. Motorfordon med petroleumbaserat bränsle får köras till och från fastighet som angränsar till vattentäktssonen endast om det sker under iakttagande av stor aktsamhet.

Tankning av petroleumbaserat bränsle som inte kan äga rum utanför vattentäktssonen, ska ske under iakttagande av stor aktsamhet.

Vattentäktssonen ska vara synligt avgränsad med skyltar.

2 § För grund- eller ytvattnet skadliga ämnen

Primär skyddszon

Förvaring av sammanlagt mer än 100 liter petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor utan nederbördsskydd och sekundärt skydd, som rymmer hela den lagrade volymen, är **förbjuden**. Undantaget från förbudet är:

- förvaring av drivmedel i fordon och arbetsmaskiner som är i bruk samt
- förvaring av petroleumprodukter eller andra brandfarliga vätskor för drift av huvudmannens egen vattentäktverksamhet

Förvaring och annan hantering av mer än sammanlagt 250 liter petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor kräver tillstånd från kommunens nämnd för miljöfrågor. Undantaget från tillståndsplikten är:

- tillfällig förvaring av en dagsförbrukning av drivmedel till arbetsfordon i drift
- oljetankar belägna inomhus för bostadsuppvärmningsändamål
- transport av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor
- förvaring av drivmedel i fordon och arbetsmaskiner som är i bruk samt
- förvaring av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor för drift av huvudmannens egen vattentäktverksamhet

Sekundär skyddszon

Förvaring och annan hantering av mer än sammanlagt 250 liter petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd krävs dock inte för förvaring som sker nederbördsskyddat och med sekundärt skydd som rymmer hela den lagrade volymen. Undantaget från tillståndsplikten är också:

- oljetankar belägna inomhus för bostadsuppvärmningsändamål
- transport av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor
- förvaring av drivmedel i fordon och arbetsmaskiner som är i bruk samt
- förvaring av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor för drift av huvudmannens egen vattentäktverksamhet

3 § Fordonstvätt

Primär skyddszon

Fordonstvätt med avfettningsmedel, rengöringsmedel eller tvättmedel är **förbjudet** med undantag för inom anläggning som prövats enligt miljöbalken genom anmälan eller tillståndsprövning.

4 § Kemiska bekämpningsmedel

Primär och sekundär skyddszon

Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd krävs dock inte när det gäller normal användning av bekämpningsmedel klass 3 för en en- eller tvåfamiljsfastighets eller jordbruksfastighets trädgårdsskötsel eller punktsanering för att utrota ohyra och skadedjur som innebär olägenhet för människors hälsa.

5 § Växtnäringsämnen

Primär och sekundär skyddszon

Spridning av växtnäringsämnen på frusen, vattenmättad, översvämmad eller snötäckt mark är **förbjuden**.

Lagring av växtnäringsämnen direkt på mark är **förbjuden** med undantag för tillfällig lagring, under maximalt tre veckor, av stallgödsel i stuka på det fält där gödseln ska spridas om det sker på ett minsta avstånd av 50 m från vattendrag.

6 § Avloppsvatten

Primär skyddszon

Inom markområde inom 100 m från Svensbyfjärden (se kartbilaga) är små avloppsanordningar för hushållspillvatten **förbjudna** om de inte uppfyller krav på hög skyddsnivå avseende hälsoskydd enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten.

7 § Avfall och upplag

Primär skyddszon

Deponering, upplag och återfyllnad av eller med avfall, förorenade massor samt massor med okänd föroreningsbelastning är **förbjudet**. Undantaget från förbudet är inert avfall och trädgårdsavfall. Undantaget från förbudet är också komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll, som läggs i hushållskompost på den egna fastigheten.

Mellanlagring och bearbetning av farligt avfall är **förbjudet**. Undantaget från förbudet är tillfällig förvaring av farligt avfall som har uppkommit i den primära skyddszonen, i väntan på

borttransport, om förvaringen sker på plats som är utrustad med nederbördsskydd och sekundärt skydd som rymmer hela den lagrade volymen.

Deponering, upplag, mellanlagring och bearbetning av asfalt, oljegrus, och vägsalt är **förbjudet**.

Upplag av snö från trafikerade ytor från område utanför den primära skyddszonen är **förbjudet**.

8 § Energianläggningar

Primär skyddszon

Nyetablering av anläggning för utvinning eller lagring av energi från ytvatten i Svensbyfjärden (se kartbilaga) är **förbjuden**.

9 § Tåktverksamhet

Primär skyddszon

Nyetablering av materialtåkt är **förbjuden**. Husbehovståkt är undantagen från förbudet men kräver tillstånd från kommunens nämnd för miljöfrågor.

10 § Annan miljöfarlig verksamhet än tåktverksamhet

Primär skyddszon

Etablering av miljöfarlig verksamhet för vilken gäller anmälningsskyldighet enligt 9 kap. miljöbalken eller enligt författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken, får inte ske utan **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Undantaget är miljöfarlig verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar eller ljus.

Vattenbruksverksamhet i Svensbyfjärden (se kartbilaga) är **förbjuden**.

Nyetablering av brandövningsplats är **förbjuden**.

Sekundär skyddszon

Etablering av miljöfarlig verksamhet för vilken gäller anmälningsskyldighet enligt 9 kap. miljöbalken eller enligt författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken, får inte ske utan **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Undantaget är miljöfarlig verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar eller ljus.

Nyetablering av brandövningsplats kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor.

11 § Allmänna bestämmelser

I det fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska skriftlig ansökan lämnas till den kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd kan förenas med särskilda villkor.

Om särskilda skäl finns, och under förutsättning att det inte motverkar syftet med skyddet, kan berörd tillsynsmyndighet medge dispens från förbud enligt dessa föreskrifter. Dispens kan förenas med särskilda villkor.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9, 11 eller 12 kap. miljöbalken eller förordningar som har meddelats med stöd av miljöbalken.

12 § Övergångsbestämmelser

För befintliga anläggningar och verksamheter träder föreskrivna förbud och föreskrivna krav på tillståndsplikt ikraft två år efter att dessa skyddsföreskrifter fastställts. För befintliga små avloppsanordningar enligt 6 § träder föreskrivet förbud ikraft fem år efter att dessa skyddsföreskrifter fastställts. Därefter får verksamhet eller anläggning som omfattas av förbud inte bedrivas eller användas. Vidare får verksamhet eller anläggning som omfattas av tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter inte bedrivas eller användas efter denna tidpunkt om inte tillståndsplikten uppfylls.

13 § Överträdelse och påföljd

Bestämmelser om straff vid överträdelse av dessa föreskrifter finns i 29 kap. miljöbalken om inte ansvarsbestämmelser finns utfärdade i annat sammanhang.

Allmänna upplysningar

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet, vilket framgår av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till räddningstjänsten, tel. 112, kommunala nämnden för miljöfrågor samt vattentäktens huvudman.

Dispensmöjlighet

Om särskilda skäl föreligger kan dispens medges från ovan meddelade föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I samband med en sådan

prövning kan särskilda villkor föreskrivas, som anses erforderliga för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom den berörda delen av fastigheten. Det samma gäller om mark tas i anspråk.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada eller olägenhet. Dessutom ska en verksamhetsutövare utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön. Detta innebär att om yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräcklig kunskap och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 2 § och 2a § miljöbalken.

Tillsyn

Länsstyrelsen har enligt miljöbalken och miljötillsynsförordning (2011:13) överlåtit uppgiften att utöva tillsyn över vattenskyddsområdet till kommunen.

Övriga författningar och föreskrifter

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut befriar inte från skyldighet att iaktta vad som i övrigt föreskrivits i miljöbalken eller i andra författningar. Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat följande bestämmelser inom vattenskyddsområdet:

Terrängkörning

Enligt terrängkörningslagen (1975:1313) är körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk förbjuden i hela landet på barmark, på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen samt på snötäckt jordbruksmark om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken. Undantag från reglerna i terrängkörningslagen finns i terrängkörningsförordningen (1978:594).

Hantering av kemiska bekämpningsmedel

I förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel finns bestämmelser om godkännande och hantering av bekämpningsmedel i form av växtskyddsmedel eller biocidprodukter. I Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) och Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS 2015:3) innehåller bestämmelser om den närmare tillämpningen av bekämpningsmedelsförordningen.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde.

Enskilda avlopp

Förordning (SNFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar finns regler för enskilda avlopp.

Uppsättning av skyltar, stängsel

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 m från vägområde, krävs enligt 46 § väglagen länsstyrelsens tillstånd. Inom vägområdet krävs tillstånd av väghållningsmyndighet enligt 43 § väglagen.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter detta beslut och som utökar skyldigheterna inom det aktuella vattenskyddsområdet, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Redogörelse för ärendet

Motiv för ansökan

Syftet med att inrätta vattenskyddsområdet är att skydda råvattentillgången i en sådan omfattning att den säkras i långsiktigt perspektiv – ett flergenerationsperspektiv – genom att begränsa risken för förorening av ytvattentäkten.

Vattenskyddsområdets avgränsning

Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktzon, primär zon och sekundär zon.

Primär skyddszon

Avgränsningen av den primära zonen utgår från ytvatten med en rinntid på 0–12 timmar till råvattenintaget. Det innebär att zonen omfattar merparten av Svensbyfjärden samt Piteälven, och delar älvens biflöden, upp till Sikfors kraftstation.

Rinntidsberäkningarna för Piteälven visar att 12-timmarsgränsen sträcker sig en bit ovanför kraftstationen. En gränsdragning strax ovan kraftstationen bedöms dock inte medföra en ökad risk för vattentäktens långsiktiga skydd. I biflödena till Piteälven har gränsen till den primära zonen begränsats till strax efter passage av allmän väg eller järnväg samt, i de fall vattendraget går genom åkermark, så långt som åkermark sträcker sig uppströms väg- och järnvägspassagen.

Det förekommer att bräckt vatten når Svensbyfjärden. Vid mycket ogynnsamma förhållanden finns alltså en risk för att vatten från Inre och Yttre fjärden transporteras uppströms ända in till Svensbyfjärden. Längs denna sträcka passerar vattnet bland annat stadskärnan och större industrier, vilket innebär att eventuella föroreningar skulle kunna transporteras uppströms till Svensbyfjärden. Även en yttlig vindgenererad transport skulle kunna utgöra en potentiell risk för vattentäkten om det exempelvis inträffar en olycka med petroleumutsläpp på E4:a bron. Med anledning av detta bedöms Öholmabron vara en lämplig sydlig avgränsning för den primära zonen.

De delar av Svensbyfjärden som hamnar strax utanför 12-timmars rinntid föreslås ingå i den primära zonen på grund av ökad riskbild vid vägpassager över anslutande vattendrag. Dessa områden innefattar Lillpiteälvens och Rokåns mynningsområden. Buffertzoner kring vattendrag och sjöar ingående i primär skyddszon är av princip satta till 50 m oavsett typ av jordart. Undantaget är landområden i direkt anslutning till Svensbyfjärdens södra del, där större delen av väg 373 samt områdena mellan vägen och sjön helt inkluderas i primär skyddszon. Undantaget är även det deltalikande området kring Lillån och Piteälvens mynning i Svensbyfjärden. En teknisk bearbetning har utförts i kartunderlaget i primär zon. Alla områden inom den primära zonen som helt omsluts av primär zon har tagits med i den primära zonen. Primär zon utgör därför en sammanhållande zon utan håligheter.

Sekundär skyddszon

Den sekundära zonen utgår från ytvatten med en rinntid på 12–24 timmar till råvattenintaget. I Piteälven sammanfaller dock gränsen för den sekundära zonen med gränsen för den primära zonen vid Sikfors

kraftstation. Hela sekundära skydds-zonen ligger således inom Piteå kommun. Vid bedömning av riskobjekt uppströms kraftstationen, framför allt i Älvsbyns kommun, har risken för förorening av vattentäkten huvudsakligen bedömts som låg och ligger på en acceptabel nivå, med undantag för Älvsbyns avloppsreningsverk. Därför bedöms det att gränsen för sekundär zon i Piteälven kan begränsas till att omfatta kraftverksdammen i Sikfors. Dammen är även en teknisk barriär som ger visst rådrum. Eventuella ytliga föroreningar i Piteälven uppströms Sikfors kommer att spädas ut.

Den del av Borgforsälven som sträcker sig in i Älvsbyns kommun bedöms inte behöva ingå i den sekundära zonen. Det grundar sig i huvudsak på att området är mycket glesbefolkat och endast ett fåtal objekt som bedömts utgöra låga föroreningsrisker förekommer i området. Gränsen i Borgforsälven för både primär och sekundär zon ligger ca 2,5 km uppströms utloppet i Piteälven, strax ovan den enda något större vägpassagen i området. Buffertzoner kring vattendrag ingående i sekundär skydds-zon är satta till ytterligare 50 m bortanför gränsen för primär skydds-zon oavsett jordart. Undantaget är landområden längs med Svensbyfjärdens östra del, mellan Öjebyn och Böle. I detta område förekommer dels industriområden och övrig bebyggelse med omfattande dagvattenutsläpp till ytvattensystemet samt större sammanhängande områden med genomsläppliga jordar (isavlagringar) på nära avstånd till Svensbyfjärden. Liksom i primär zon har en teknisk bearbetning utförts i kartunderlaget i den sekundära zonen. Även här har ihålligheter setts över och bearbetats, där mindre hålligheter har inkluderats i zonen. Den tekniska bearbetningen har utgått från kartunderlag, befintlig markanvändning och fältbesök.

Tillstånd för vattenuttag

Piteå stad har enligt vattendom A 16-1968 Dom 681104 rättigheter att avleda maximalt 525 l/s råvatten i intaget i Ursviken.

Det finns ytterligare en vattendom (A 9-1960 Dom 620717) inom Svensbyfjärden som tidigare utgjorde råvattenintag för den tidigare placeringen av vattenverket. Idag nyttjas verket och vattenuttaget som industrivatten i mindre omfattning (60 000 m³ förbrukades under 2011) till närliggande industri. Det finns ett beslut på att återuppta detta intag som ett reservvattenintag.

Markanvändning

Området runt Svensbyfjärden är till stor del jordbrukslandskap. Det är bebyggelse runt nästan hela Svensbyfjärden, både permanentboenden och fritidshus. Hela fjärden och delar av Piteälven används för båttrafik under sommarmånaderna och skotertrafik under vintern. De industrier som finns i närmaste tillrinningsområdet är främst lokaliserade till Öhns och Framnäs industriområden i Öjebyn. Övrig samlad industri finns närmast i närområdet till Älvsbyns tätort.

Ärendets handläggning

Piteå kommun har den 27 juni 2018 inkommit med en ansökan om att länsstyrelsen ska fastställa vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens vattentäkt.

Samråd enligt 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett mellan länsstyrelsen och Piteå kommun om vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter.

Myndighetssamråd enligt 25 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Havs- och vattenmyndigheten, SGU, Trafikverket, Försvarmakten, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen samt Piteå kommuns miljö- och tillsynsnämnd.

SGU, Försvarmakten och Skogsstyrelsen har meddelat att de avstår från yttrande.

Havs- och vattenmyndigheten har yttrat att de inte har något att invända mot vattentäktzonen, primär och sekundär skyddszon. Vad gäller den tertiära skyddszonen så anser emellertid inte Havs- och vattenmyndigheten att den kan fastställas som en del av vattenskyddsområdet.

Rent hydrologiskt motiveras den tertiära zonen av rinntidsberäkningar i Piteälvens huvudfåra. Havs- och Vattenmyndigheten påpekar att zonen utöver den fria vattenmassan också innehåller stora landarealer. Totalt utgör den tertiära zonen över 205 000 ha och inrymmer flera hela städer. Ur underlaget kan utläsas att den tertiära zonen är en form av observationszon. Den avgränsas utmed Piteälven och dess biflöden norr om Sikfors kraftstation är att tydliggöra tillrinningsområdets betydelse för råvattenkvaliteten i ett längre tidsperspektiv, t.ex i kommunala planeringssammanhang och vid etablering av miljöfarlig verksamhet, väg, järnväg etc. Vidare är tanken att den tertiära skydds zonen ger större möjligheter att uppmärksamma påverkan från potentiella riskobjekt i tid, så att åtgärder kan vidtas.

Inga föreskrifter föreslås i den tertiära skydds zonen. Havs- och vattenmyndigheten anser inte att underlaget visat att den tertiära skydds zonen behöver ingå i beslutet om vattenskyddsområde. Lagstiftningens konstruktion innebär att det är en möjlighet, inte en skyldighet att inrätta ett vattenskyddsområde. Om länsstyrelsen eller kommunen väljer att besluta om ett vattenskyddsområde ska de föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med området också meddelas. Det följer av att om det inte finns behov av skyddsföreskrifter torde det inte heller finnas behov av att inrätta ett vattenskyddsområde. Ett vattenskyddsområde utan föreskrifter har heller ingen egentlig reglerande verkan för syftet att skydda råvattnet. Tvärtom riskerar stora zoner med otydligt syfte långsiktigt att urholka begreppet vattenskyddsområde.

Havs- och vattenmyndigheten har också lämnat synpunkter på utformningen av skyddsföreskrifterna som reglerar kemiska bekämpningsmedel och enskilda avlopp.

Trafikverket har yttrat att de vill upplysa om att delar av väg 373 har klassats som driftklass 3. Detta innebär att väg 373, från korsningen med E4 till korsningen med väg 550, saltas vintertid. Detta har kommunicerats med kommunen och Trafikverket ser fortsatt att detta måste kunna vara möjligt. Enligt skyddsföreskrifterna daterat enligt ovan finns dock inget hinder för saltning av denna vägsträcka. Trafikverket vill att det säkerställs att det inte föreligger något hinder för byggande i samband med kommande Norrbottniabanan som utgör riksintresse.

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket har yttrat att det ser positivt på fastställande av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter så att tälten får ett långsiktigt skydd som säkerställer dricksvattenförsörjningen i framtiden. Livsmedelsverket har i övrigt lämnat vissa synpunkter på det tekniska underlaget bland annat om algblomning, informationssäkerhet och hundbad.

Piteå kommuns miljö- och tillsynsnämnd har i huvudsak yttrat att den tillstyrker med underlaget i ärendet samt att tillsynen överläts till miljö- och tillsynsnämnden. Nämnden har även önskat vissa förtydligande när det gäller karta över Svensbyfjärden samt skyddsföreskrifter om avloppsvatten, energianläggningar och annan miljöfarlig verksamhet.

Länsstyrelsen har med anledning av inkomna synpunkter begärt att kommunen ska göra vissa revideringar av ansökan, bland annat ta bort den tertiära zonen. Kommunen har lämnat in de efterfrågade revideringarna.

Berörda fastighetsägare har i kungörelse den 21 mars 2022 i Piteå-Tidningen, Post- och Inrikes tidningar samt länsstyrelsens webbplats förelagts om yttrande över förslag till beslut. Karta och förslag till skyddsföreskrifter har funnits tillgängligt hos kommunen miljökontor samt hos länsstyrelsen enhet för mark- och vattenskydd. Utskick har skett till de fastigheter som angränsar till vattentäktzonen, ca 100 fastigheter.

Yttranden har inkommit från fem fastighetsägare. De invändningar som har framkommit har gällt restriktioner för hantering av petroleumprodukter, vattenintagningspunktens placering samt att brandövningsfält som ligger utanför vattenskyddsområdet bör inkluderas. Piteå kommun har getts möjlighet att bemöta yttrandena. Kommunen har meddelat att den inte har något ytterligare att tillägga

med anledning av att synpunkterna är kända sedan tidigare och har bemötts i samrådsredogörelsen som ingår i ansökan.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 21 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt.

Enligt 7 kap. 22 § MB ska Länsstyrelsen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med vattenskyddsområdet. Om det behövs, får länsstyrelsen föreskriva att skyltar eller stängsel ska sättas upp och att annans mark får tas i anspråk för detta. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas. Länsstyrelsen får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett vattenskyddsområde, om det finns särskilda skäl. En länsstyrelse får överlåta åt den eller de kommunala nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet att på ansökan av den som berörs av ett beslut enligt första stycket medge undantag från beslutet.

I 7 kap. 26 § MB framgår att dispens enligt 7 kap. 22 § MB från förbud eller andra föreskrifter som meddelats med stöd av detta kapitel får ges endast om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 kap. MB i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) ligger till grund för vattenskyddet och hur tillsyn av skyddet ska bedrivas. Direktivet har införlivats i svensk lagstiftning genom vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Syftet med förordningen är att värna vattenområden, främja god vattenkvalitet och säkerställa tillgången till rent vatten.

Intresseprövning

Vattenskyddsområdet tillgodoser ett angeläget allmänt intresse. Föreskrifterna är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte och behovet av skydd. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade. Vidare bedömer Länsstyrelsen att vattenskyddsområdet och de föreslagna föreskrifterna uppfyller förutsättningarna för att beslutas som ett vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § MB.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att ytvattentäkten i Svensbyfjärden med tillhörande skyddszoner uppfyller förutsättningarna att beslutas som vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § MB.

Svensbyfjärden är en allmän vattentäkt för Piteås samhälle. Länsstyrelsen bör verka för att vattenskyddsområden beslutas för allmänna vattentäkter som är i behov av skydd. Skyddsområden ska säkerställa ett tillräckligt skydd på både kort och lång sikt.

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de i riksdagen beslutade, miljömålen. Beslut om vattenskyddsområde för Svensbyfjärden bidrar till miljö kvalitetsmålen ”Grundvatten av god kvalitet” och ”God bebyggd miljö”.

Beslutet anses förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen. Enligt artikel 7 i vattendirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG) ska Sverige säkerställa tillräckligt gott skydd för de vattenförekomster som används för råvattenuttag som betjänar fler än 50 personer eller som uppgår till en genomsnittligt mängd om 10 m³ vatten per dag och person.

Genom beslut om ett vattenskyddsområde stärks skyddet för grundvattentäkten och dess betydelse tydliggörs bland annat i kommunens planarbete. Den till akten hörande tekniska underlaget med förslag till vattenskyddsområde och föreskrifter utgör grunden för områdets avgränsning och föreskrifter. Länsstyrelsen bedömer detta underlag som tillräckligt för att kunna besluta om vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter.

Underrättelse om beslut

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i Piteå-Tidningen och Post- och Inrikes tidningar den 2 november 2022.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Elin Sandqvist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Pia Strang och enhetschef Anna-Carin Ohlsson medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning regeringen
2. Karta med skyddszoner

Kopia till

Pireva: info@pireva.se

Miljö- och tillsynsnämnden: miljo@pitea.se

Havs- och vattenmyndigheten: havochvatten@havochvatten.se

Naturvårdsverket: registrator@naturvardsverket.se

Lantmäteriet: registrator@lm.se

Trafikverket: trafikverket@trafikverket.se

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienummer 7957-2018.